

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ І МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОПЕРАТОРІВ З ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ТА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

9. Syvash, I.O. (2019). *Mystetstvo etnodyzainu v khudozhnii kulturi Ukrainy XX – pochatku XXI st.* [The art of ethnodesign in the artistic culture of Ukraine in the 20th and early 21st centuries]. *Candidate's thesis*. Kyiv, 191 p. Available at: https://shron1.chtyvo.org.ua/Syvash_Ilona/Mystetstvo_etnodyzainu_v_khudozhnii_kulturi_Ukrainy_XXI_pochatku_XXI_st.pdf (Accessed 14 August 2023). [in Ukrainian].

10. Tsidylo, I. *Etno-dyzain u formuvanni informatsiino-hrafichnoi kultury maibutnoho dyzainera* [Ethno-design in the formation of information and graphic culture of the future designer]. Available at: [file:///C:/Users/User/Downloads/etnodyzayn-v-formirovanni-informatsionno-graficheskoy-kultury-budushego-dizaynera%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/etnodyzayn-v-formirovanni-informatsionno-graficheskoy-kultury-budushego-dizaynera%20(2).pdf) (Accessed 18 August 2023). [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19.08.2023

УДК 37.01:[378:37.011.3:004.9:004.453-051:005.336.2]
DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.289423>

Вікторія Іванова, доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівського державного університету
Тетяна Мочан, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти
Мукачівського державного університету

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ І МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОПЕРАТОРІВ З ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ТА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У статті представлено теоретичне обґрунтування феномену професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення. Проаналізовано найбільш актуальні для дослідження трактування компетентності та професійної компетентності і на цій основі сформульовано власне визначення поняття “професійна компетентність майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення”. Автори переконані, що аналіз професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення має урахувати компетентнісний, системний, особистісний, діяльнісний і аксіологічний підходи.

Ключові слова: майбутні оператори з обробки інформації та програмного забезпечення; кваліфіковані робітники; професійна (професійно-технічна освіта); професійна підготовка; компетентність; професійна компетентність; професійна компетентність майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення.

Лім. 13.

Victoria Ivanova, Doctor of Sciences (Pedagogy), Associate Professor,
Professor of the Preschool and Special Education Department,
Mukachevo State University
Tetiana Mochan, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor,
Associate Professor of the Theory and Methods of Primary Education Department,
Mukachevo State University

THEORETICAL ASPECTS AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO ANALYZING THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE OPERATORS IN THE FIELD OF INFORMATION AND SOFTWARE PROCESSING

Today's world has been characterized by increased attention to vocational education, in particular, to the professional training of future operators in the field of information and software processing. Therefore, the problem of forming the professional competence of future operators in the field of information and software processing in the process of professional training has become important. The article has substantiated theoretical aspects and methodological approaches to the analysis of professional competence of future operators in the field of information and software processing. The most relevant for the research interpretations of competence and professional competence have been presented. It has been noted that professional competence is directly related to the specifics of the future specialist's activity. According to the analysis of scientific sources, the authors have defined the concept of “professional competence of future operators in the field of information and software processing” as an integrative quality of a person characterized by the ability to solve problems and typical tasks that arise in real life situations using knowledge, experience, values and abilities. Professional competence includes: professional literacy; experience of individual and group activities using modern innovative technologies; readiness for self-education in this area, self-realization in the profession. The authors have been convinced that the analysis of the professional competence of future operators in the field of information and software processing should take into account competence, systemic, personal, activity and axiological approaches. The result of professional training has been competent specialists who are able to carry out professional activities in the context of change, analyze their own level of professional competence, outline ways to improve it and achieve their goals.

Keywords: future operators in the field of information and software processing; skilled workers; professional (vocational) education; professional training; competence; professional competence; professional competence of future operators in the field of information and software processing.

Постановка проблеми. Вимоги, що диктуються сучасним глобалізованим суспільством полягають у тому, що майбутні фахівці повинні бути висококваліфікованими, здатними до професійного зростання та мобільності в умовах інноваційних змін. Сьогодні характеризується посиленням уваги до професійної (професійно-технічної) освіти, зокрема до професійної підготовки майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення. Отже, вагомим постає проблема формування професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення у процесі фахової підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Компетентнісний підхід в освіті є предметом дослідження І. Беха, Н. Бібік, С. Гончаренка, О. Дубасенюк, І. Зязюна, В. Кременя, Н. Ничкало, О. Пометун, В. Радкевич, Т. Теличко та ін. Проблеми формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників присвячено науковій праці О. Загіки, Д. Костюка, О. Паржницького, Л. Петренко, Т. Пятничук, Т. Чернової, В. Ягупова та ін.

Мета статті – теоретично обґрунтувати феномен професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення.

Виклад основного матеріалу. Обґрунтування феномену професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення потребує розкриття сутності і змісту поняття “компетентність”. Так, Закон України “Про вищу освіту” трактує компетентність як здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей [5].

Компетентність, як уважає В. Ягупов, – це підготовленість (теоретична та практична), здатність (інтелектуальна, діяльнісна та суб’єктна), наявність позитивних ставлень і сформованих якостей особи та її готовність (професійна, особистісна, психологічна тощо) як суб’єкта діяльності до певного виду діяльності. У цьому визначенні ми бачимо багатозначність: дійсно так, оскільки існують різні види компетентності. Науковець зауважує, що під компетентністю більшість дослідників розуміють загальну підготовленість, здатність і готовність особистості до дії як суб’єкта професійної діяльності, що ґрунтуються на його знаннях і досвіді, набутих завдяки навчанню й вихованню, зорієнтованих на становлення як суб’єкта життя, культури та профе-

сійної діяльності, активну інтеграцію в суспільство, освоєння багатогранної ролі в процесі життєдіяльності. Водночас спостерігається відсутність чітких критеріїв її класифікації. Для уникнення суб’єктивізму в розумінні змісту та смислового поля поняття “компетентність” і визначення наукових засад його класифікації В. Ягупов радить виокремити провідні характеристики компетентності, а саме: багатогранність, багатокомпонентність, багатовимірність, надпредметність і міждисциплінарність, різнофункціональність, суб’єктність [13]. Зі свого боку, М. Головань зазначає, що поняття компетентності ширше за поняття знання, уміння, навички; воно містить їх у собі, але на відміну від функціональної грамотності, дає змогу розв’язувати цілий клас задач; на відміну від навички є усвідомленою; на відміну від уміння – здатною до перенесення, удосконалюється не шляхом автоматизації та перетворення на навичку, а шляхом інтеграції з іншими знаннями, уміннями, навичками; через усвідомлення загальної основи діяльності зростає компетентність; на відміну від знання існує у формі діяльності (реальної чи мисленнєвої), а не інформації про неї [3].

Державний освітній стандарт з професії 4113 “Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення” визначає професійні компетентності як сукупність знань, умінь і навичок особи, які дають їй змогу виконувати трудові функції, швидко адаптуватися до змін у професійній діяльності та є складовими відповідної професійної кваліфікації. Професійні компетентності визначають здатність особи в межах повноважень застосовувати спеціальні знання, уміння та навички, виявляти відповідні моральні та ділові якості для належного виконання встановлених завдань і обов’язків, навчання, професійного й особистісного розвитку. У документі виокремлено ключові (комунікативна; математична; особистісна, соціальна й навчальна; громадянська; підприємницька; екологічна, енергоефективна) та загальні компетентності (знання і вміння) за професією [10].

На переконання В. Ягупова, професійна компетентність будь-якого фахівця є складним інтегральним психологічним, професійним, фаховим і суб’єктивним утворенням, що формується у процесі набуття професійної освіти, актуалізується, розвивається і вдосконалюється у процесі практичної професійної діяльності як її суб’єкта, а ефективність її здійснення суттєво залежить від теоретичної, практичної та психологічної підготовленості до неї, здатності та готовності до її здійснення, суб’єктивних, професійно важливих та індивідуально-психічних якостей фахівця, сприйняття ним цілей, цінностей, змісту,

**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ І МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОПЕРАТОРІВ
З ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ТА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

результатів й особливостей цієї діяльності. Науковець переконаний, що “професійна компетентність” характеризує якісний бік підготовленості особи до обіймання певної посади, що набувається у процесі отримання професійної освіти та стосується конкретної особи як майбутнього суб’єкта професійної діяльності. Відповідно, її професійна освіта має бути скорельованою з майбутніми компетенціями як фахівця, оскільки тільки в такому випадку вона буде мати компетентнісний характер. При цьому якість опанування ним професійної компетентності можна діагностувати, визначити її певний рівень (виокремлюють, як правило, низький, середній і високий рівні). Так, наприклад, у системі професійно-технічної освіти (далі – ПТО) відбувається професійна підготовка кількох тисяч робітничих професій. Науковець акцентує увагу на тому, що зміст і результати професійної підготовки конкретного фахівця в системі ПТО зумовлюється його майбутніми посадовими обов’язками чи компетенціями [13].

Вагомою для нашого дослідження є думка Н. Ничкало, згідно з якою професійна компетентність досягається шляхом розвитку особистості в системі професійно-технічної освіти, яка пов’язана з формуванням на базі загальної освіти таких професійно значимих для особистості і суспільства якостей, які дають людині змогу найбільш повно реалізувати себе в конкретних видах трудової діяльності, що відповідають суспільно необхідному розподілу праці, ринковим механізмам стимулювання найбільш продуктивного і конкурентоздатного функціонування робітника тієї чи іншої кваліфікації й профілю [8, 138–144].

Отже, професійна компетентність безпосередньо пов’язана із специфікою діяльності майбутнього фахівця. Оскільки завдання й обов’язки оператора з обробки інформації та програмного забезпечення доволі широкі, то він має дотримуватися порядку виконання технологічних операцій з обробки текстової і табличної інформації, комп’ютерної графіки тощо; здійснювати комп’ютерну верстку; підтримувати установлене системне та прикладне програмне забезпечення; створювати й підтримувати відповідні бази даних; обслуговувати обладнання інформаційних систем відповідно до визначеного порядку; встановлювати, налагоджувати та забезпечувати роботу окремих компонентів і конфігурацій операційних систем. Крім того, у межах своєї компетенції зобов’язаний забезпечувати захист інформації на комп’ютерному обладнанні та у локальних мережах [9, 42].

Професійна компетентність кваліфікованого робітника, згідно із трактуванням Л. Петренко, є системною багатофакторною поліфункціональною індивідуальною якістю з характерним комплексом професійних знань, умінь, навичок, здібностей до виконання професійних завдань, забезпечується пев-

ними професійно важливими якостями (адаптивність, комунікативність, рефлексія, здатність до творчого пошуку, саморозвитку). Стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання) визнана уповноваженим суб’єктом та засвідчена відповідним документом, є кваліфікацією, яку майбутній робітник може отримати в процесі професійної підготовки [9, 43].

Цінними для нашого дослідження є виокремлені В. Ягуловим характеристики професійної компетентності випускника системи ПТО: 1) багатифункціональність (оволодіння професійною компетентністю дозволяє розв’язувати різноманітні проблеми як у професійній діяльності, так і в повсякденному житті); 2) належність до метаосвітньої галузі (професійна компетентність є надпредметною та міждисциплінарною і може реалізуватися в різних ситуаціях, тобто як у професійній діяльності, так і, наприклад, у певній творчій діяльності); 3) інтелектуальність (професійна компетентність передбачає наявність загального, професійного та фахового видів інтелекту, абстрактного й практичного мислення, професійної саморефлексії та самоідентифікації випускника з конкретною професійною діяльністю, об’єктивного самооцінювання себе у цій діяльності тощо); 4) багатомірність (професійна компетентність включає різноманітні розумові процеси та явища: аналітичні, синтетичні, просторові, комунікативні, діяльнісні, суб’єктивні, – ноу-хау, дуже часто і здоровий глузд, професійні відчуття тощо) [13].

Формування професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення у процесі фахової підготовки, як стверджує М. Газдик, залежить від упровадження цілей й змісту професійної (професійно-технічної) освіти, умов навчання і виховання майбутніх фахівців, соціальних потреб суспільства. Авторка вважає, що визначальною є підготовка майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення до майбутньої діяльності в умовах компетентнісного навчання, що виступає передумовою формування їх професійної компетентності; виокремлює і характеризує компоненти, які сприятимуть сформованості професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення у процесі фахової підготовки: мотиваційно-цільовий; когнітивно-пізнавальний; особистісно-результативний; практично-діяльнісний [2, 160].

На основі вищезазначеного вважаємо, що дослідження феномену професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення має урахувати такі підходи, як-от: компетентнісний, системний, особистісний, діяльнісний і аксіологічний. Пояснимо свій вибір.

Обираючи компетентнісний підхід, ми дослухались до думки О. Дубасенюк, що він відображає

інтегральний прояв професіоналізму, в якому поєднуються елементи професійної і загальної культури, досвіду фахової діяльності та творчості, що конкретизується у певній системі знань, умінь, готовності до професійного розв'язання поставлених завдань та проблем [4]. В основі цього підходу схарактеризовані нами вище поняття “компетентність” та “професійна компетентність”.

Щодо системного підходу, то в його основі лежить система як певний порядок у розташуванні та зв'язку дій; форма організації чого-небудь; щось ціле, що становить єдність закономірно розташованих взаємозв'язаних частин. Відповідно, системний підхід розуміється науковцями як один із головних напрямів методології спеціального наукового пізнання та соціальної практики, мета і завдання якого полягають у дослідженні певних об'єктів як складних систем [12, 6].

Особистісний підхід, як стверджує В. Рибалка, складається з: концептуального уявлення про особистість; комплексної психодіагностики якостей особистості; концептуальної інтерпретації отримуваних при цьому даних; комплексу методів цілісного, всебічного розвитку якостей особистості; умов цілісної реалізації цих якостей у відповідних видах спільної діяльності та соціальної поведінки [11]. Погоджуємося із названим автором, що використання цього підходу дає змогу врахувати суб'єктивно-типологічні особливості майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення, що набуває особливої актуальності в підготовці фахівців, які мають оволодіти відповідними компетентностями.

Діяльнісний підхід, як стверджує Н. Миськова, передбачає орієнтацію на розвиток творчого потенціалу особистості та дає змогу враховувати індивідуальні особливості кожного студента завдяки включення у діяльність для самореалізації й особистісного зростання. Цей підхід характеризується виявленням особливостей процесів засвоєння студентами культурно-історичного досвіду, накопиченого людством, і його передавання, виробленого соціальною практикою, тобто засвоєння знань, умінь, навичок, видів і способів діяльності. Відбір освітнього матеріалу має відповідати критерію повноти й системності видів діяльності, необхідних для кваліфікаційної компетентності. Тому в навчанні потрібно виокремлювати предметно-процесуальний зміст, такий, за засвоєнням якого можна було б спостерігати й керувати ним, і предметно-діяльнісний, що за джерелами знань поділяється на три рівні: наочно-матеріалізований, предметно-матеріальний, словесно-знаковий. Діяльнісний підхід уможливило встановити рівень цілісності адаптивної освітньої системи, ступінь взаємозв'язку та взаємодії її цілісмістових елементів, співвідпорядкованість цільових орієнтирів у діяльності підсистем різного рівня [7].

Зазначимо, що у більшості наукових праць особистісний підхід поєднується з діяльнісним. На думку С. Безбородих, особистісно-діяльнісний підхід означає створення умов для розвитку гармонійної, морально-досконалої, соціально-активної, професійно-компетентної, конкурентоспроможної особистості [1].

Аксіологічний підхід, як зазначає Д. Коврей, базується на цілісній системі ціннісних орієнтацій як найважливіших елементах внутрішньої структури особистості, які під час навчання в коледжах мають бути закріплені життєвим досвідом студента. Ціннісні орієнтації передбачають віддавання переваги (або відкидання) певним культурним зразкам, соціальним й моральним ідеалам, на основі яких буде будуватися майбутня професійна діяльність і поведінка у дошкільній установі. Ціннісні орієнтації пропагують конкретне розуміння цілей людського існування з реальними життєвими та професійними домаганнями [6]. Отже, аксіологічний підхід під час формування професійної компетентності дає можливість спрямувати майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення на свідомий вибір ціннісних орієнтацій, актуальних для ефективної професійної діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, аналіз наукових джерел показав вагомість і актуальність досліджуваної проблеми. Враховуючи вищезазначене, професійну компетентність майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення визначаємо як інтегративну якість особистості, що характеризується умінням розв'язувати проблеми та типові завдання, які виникають у реальних життєвих ситуаціях з використанням знань, наявного досвіду, цінностей та здібностей. Професійна компетентність включає: професійну грамотність; досвід індивідуальної та групової діяльності з використанням сучасних інноваційних технологій; готовність до самоосвіти у даній сфері, реалізації себе у професії. Результатом професійної підготовки є компетентні фахівці, здатні до здійснення професійної діяльності в умовах змін, аналізувати власний рівень професійної компетентності, окреслювати шляхи її підвищення та досягати поставленої мети.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безбородих С. Особистісно-діяльнісний підхід у розвитку конкурентоспроможного педагога. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія “Педагогіка, соціальна робота”*. 2013. Вип. 28. С. 19–21.
2. Газдик М. Структура, компоненти, критерії сформованості професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення. *Молодь і ринок*. 2023. № 1 (209). С. 158–162.
3. Головань М.С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. *Вища освіта України*. 2008. № 3. С. 23–30.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ І МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОПЕРАТОРІВ З ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ТА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

4. Дубасенюк О.А. Концептуальні підходи до професійно-педагогічної підготовки сучасного педагога. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 114 с.

5. Закон України “Про вищу освіту”. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 37–38. Ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

6. Коврей Д.Й. Формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у коледжах : дис. ... д-ра філософії з галузі знань 01 “Освіта / Педагогіка” за спеціальністю 015 “Професійна освіта (за спеціалізаціями)”. Мукачево, 2022. 325 с.

7. Миськова Н.М. Сучасні підходи до підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти. *Народна освіта*. 2018. Вип. 2. С. 11–17. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5326

8. Ничкало Н., Вайс Ю., Сімак А. та ін. Професійна освіта і навчання: проблеми взаємозв'язку з ринком праці. *Формування широкої кваліфікації робітників. Вклад ПТО у розвиток трудового потенціалу XXI століття : зб. матер., підгот. у рамках реалізації укр.-нім. проєкту “Підтримка реформи професійно-технічної освіти в Україні”*. Ніжин: ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2007. С. 134–148.

9. Петренко Л.М. Інформаційно-аналітична діяльність як основа професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/709774/1/Petrenko.pdf>

10. Про затвердження Державного освітнього стандарту з професії “Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення”. Наказ МОН України № 666 від 26.07.2022 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2022/08/01/Operat.z.obr.inform.ta.prohr.zabezp.666-26.07.2022.pdf>

11. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології. Київ : Ніка-Центр, 2003. 204 с.

12. Системний підхід у вищій освіті : навч. посіб. / автори-упоряд. Т.Д. Кочубей, К.В. Івашченко. Умань : ПП Жовтний О.О., 2014. 131 с.

13. Ягупов В.В. Провідні методологічні характеристики основних видів компетентності майбутніх фахівців, які формуються у системі професійно-технічної освіти. *Модернізація професійної освіти і навчання* : зб. наук. пр. / редкол.: В.О. Радкевич (голова) та ін. Київ : Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2012. Вип. 2. С. 45–59. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32309500.pdf>

REFERENCES

1. Bezborodykh, S. (2013). Osobystisno-diyalnisnyy pidkhid u rozvytku konkurentospromozhnoho pedahoha [Personal and activity approach in the development of a competitive teacher]. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, Vol. 28, pp. 19–21. [in Ukrainian].

2. Gazdyk, M. (2023). Struktura, komponenty, kryteriyi sformovanosti profesynoyi kompetentnosti maybutnikh operatoriv z obrobky informatsiyi ta prohramnoho zabezpechennya [Structure, components, criteria of formation of professional competence of future information and software processing operators]. *Youth and the market*, Vol. 1 (209), pp. 158–162 [in Ukrainian].

3. Golovan, M.S. (2008). Kompetentsiya i kompetentnist: dosvid teorii, teoriya dosvidu [Competence and competency:

theory experience, theory of experience]. *Higher education of Ukraine*, Vol. 3, pp. 23–30. [in Ukrainian].

4. Dubasenyuk, O.A. (2011). Kontseptualni pidkhody do profesynno-pedahohichnoyi pidhotovky suchasnoho pedahoha [Conceptual approaches to the professional and pedagogical training of a modern teacher]. *Zhytomyr*, 114 p. [in Ukrainian].

5. Law of Ukraine “On Higher Education” (2014). *Bulletin of the Verkhovna Rada*, No. 37–38. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].

6. Kovrei, D.Y. (2022). Formuvannya mizhkulturnoyi kompetentnosti maybutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoyi osvity u koledzhakh [Formation of intercultural competence of future teachers of preschool education institutions in colleges]. *Doctor's thesis*. Mukachevo, 325 p. [in Ukrainian].

7. Myskova, N.M. (2018). Suchasni pidkhody do pidhotovky maybutnikh fakhivtsiv doshkilnoyi osvity [Modern approaches to the training of future specialists in preschool education]. *Public education*, Vol. 2, pp. 11–17. Available at: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5326 [in Ukrainian].

8. Nychkalo, N., Weiss, Y. & Simak, A. (2007). Profesynna osvita i navchannya: problemy vzayemozvyazku z rynkom pratsi. Formuvannya shyrokoyi kvalifikatsiyi robotnykiv. Vklad PTO u rozvytok trudovoho potentsialu XXI stolittya [Vocational education and training: problems of relationship with the labor market. Formation of broad qualifications of workers. The contribution of VET to the development of the labor potential of the 21st century]. *Nizhin*, pp. 134–148 [in Ukrainian].

9. Petrenko, L.M. Informatsiyno-analitychna diyalnist yak osnova profesynnoyi kompetentnosti maybutnikh operatoriv z obrobky informatsiyi ta prohramnoho zabezpechennya [Information and analytical activity as the basis of professional competence of future information processing and software operators]. Available at: <https://lib.iitta.gov.ua/709774/1/Petrenko.pdf> [in Ukrainian].

10. Pro zatverdzhennya Derzhavnoho osvitnoho standartu z profesiyi “Operator z obrobky informatsiyi ta prohramnoho zabezpechennya” [On the approval of the State Educational Standard for the profession “Information and software processing operator”]. Order of the Ministry of Education and Culture of Ukraine No. 666 dated July 26, 2022. Available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2022/08/01/Operat.z.obr.inform.ta.prohr.zabezp.666-26.07.2022.pdf> [in Ukrainian].

11. Rybalka, V.V. (2003). Metodolohichni pytannya naukovoyi psykholohiyi [Methodological issues of scientific psychology]. *Kyiv*, 204 p. [in Ukrainian].

12. Kochubey, T.D. & Ivashchenko, K.V. (2014). Systemnyy pidkhid u vyshchey osviti [System approach in higher education]. *Uman*, 131 p. [in Ukrainian].

13. Yagupov, V.V. (2012). Providni metodolohichni kharakterystyky osnovnykh vydiv kompetentnosti maybutnikh fakhivtsiv, yaki formuyutsya u systemi profesynno-tekhnichnoyi osvity [Leading methodological characteristics of the main types of competence of future specialists, which are formed in the system of professional and technical education]. *Modernization of professional education and training*, Vol. 2, pp. 45–59. Available at: <https://core.ac.uk/download/pdf/32309500.pdf> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 26.07.2023